Број 45. У Темишвару, среда 18. (30.) априла 1879. Год. II.

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.
Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год. ..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран., за Француску, Енглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 нов. и сваки пут 30 нов. биљеговина.
Приопслано плаћа се од реда 10 нов.
Рукописи се не враћају.

У Темишвару 17 априла 1879.

Министар финансије обнародовао је ових дана упутства и правила, по којима ће власти наплаћивати патентну таксу на радње у Србији. Пошто се тамо први пут сада уводи ова врста намета, то је министрова наредба морала бити врло пространа и заплетена, тако да ће полицајски букварци имати муку у разумевању и вршењу мера што су тамо прописане.

Блуншли је у својој књизи о политичким партијама казао на једном месту: да су многе либералне установе у уставним државама, конзервативни државници увели и одомаћили. Српски либерали доказали су да је Блуншли имао право, јер су они по логици „обратнога" као титуларни слободњаци завели у Србији многе назадне установе. У такве установе долази и патентна такса на радње, јер она отежава и оптерећује слободу много више него еснафска правила која у Србији још постоје. По што је најгоре, са увођењем ове таксе, освећава се у Србији најнеправеднији начин државног намета и отварају врата свима другим „истјазанијама," што су се у неким државама увукла у времену финансиског растројства, и самовољног располагања са народном имаовином. За патентном таксом скоро ће доћи реч данак на производство вина, ракије, дувана, а затим ће се ударити такса на прозоре, опаке, коње, кола, псе, а још најрадије на пушке и револвере јер се тиме покрај финансиске и полицајска циљ постизава.

Све то завешће се мало по мало у Србији која је до скора била урнек простог државног газдовања и nota bene завешће се под управом човека, који је још пре неколико година најватреније осуђивао ове финансиске пијавице привреднога сока земље и народа. Самом патентном таксом не може г. Владимир подмирити потребу због које је исту установио. Дуг државни, па ни сам интерес не да се исплатити којом стотином хиљада динара. За то ће се првом приликом опет поднети скупштини какав нов проналазак налик на онај са којим је већ срећно продро у прошлој скупштини.

Овака финансиска политика не само што неодговара економској природи српског народа, и правцу у коме се је до сада привредно развијао, него је нарочито у данашњем материјалном стању земље, сасвим убитачна и неправедна. Замислите народ који је кроз неколико година дангубио, трошио а ништа не привређивао, замислите трговце и занатлије; који су пуне три године чамили на граници далеко од својих послова, не зарађујући ни толико колико засеца најскромније издржање њихових породица. Додајте томе оне честе вапредне прирезе, реквизицију, принудни зајам и све остале трошкове којима је српски грађанин био изложен за време рата. Незаборавите да је најбоља радна снага, сва листом на границу одведена била, да нису имали радних руку ни они, који су старошћу заштићени остајали код својих кућа. Узмите у рачун: да су све војене потребе на страни набављате; да је државни новац у туђе руке отишао. Срачунајте све то, па онда кажите по души: да ли претерујемо кад кажемо да је душманска свака она финансиска мера, која тако изнуреном народу у прве дане опорављајућег мира намеће тако осетне издатке као што је патентна такса на трговине и занатлиске радње! Да ли је српски народ са онако племенитим самопрегоревањем ратовао за то да му после деру кожу глобације, који су за време рата по Београду шетали и са страним лиферантима кшефтове правили? Чиме је иначе враћено народу оно беспримерно пожртвовање, коме су се други народи дивили? Да ли грозном полицајском стегом и законима, који укидају и оне слободе што су пре рата задобивене? Или убијањем и затварањем најваљанијих синова земље? Или оном ужасном корупцијом у војсци, чиновништву, духовништву и грађанству?

Та ми не ударамо намет на народ — рећи ће београдска господа, — него само на трговце и занатлије! Тако су они бранили свој предлог и у скупштини и намамили сељаке да за њ гласају. Али таким одговором неће се одбранити пред људима, који знају да разликују љуску од језгре, форму од садржине. Закон о патентима тиче се непосредно трговаца и занатлија а посредно целог осталог народа. Он је општи данак, као што је и регални данак на со и другу робу коју сваки троши и ако је сам не доноси са места где се производи. Српски сељак може да се ограничи на мањи трошак извесне робе а с тиме и на мање плаћање овог посредног данка, али у колико не може без ње сасвим бити, он је принуђен да плати продавцу у цену еспапа онај данак — рецимо патентну таксу — коју је овај дужан да даје држави.

Без сумње трговац и занатлија потегли ће у прво време сами велики део овог новог данка, али ће се кроз неколико година цена њихових еспапа регулисати тако: да ће купци заједно с њима плаћати патентну таксу на радње. Међу тим, многом ће се занатлији и трговцу слабијег стања, затворити радња пре него што је дочекао да му купци помогну у плаћању таксе. Повишена цена умалиће и онако слабу продњу еспапа. Поједини већи капиталисте употребиће ту прилику да сломију своје конкуренте продајући еспапе по старој цени и рачунајући да ће се доцније за то наплатити. Трговачки и занатлијски пролетаријат, већ и онако велики умножиће се и пасти на терет општинама и еснафима. Полиција ће имати посла са више незадовољника, али ће јој тако исто стајати на расположењу велики број агената и пандура.

Ако српској влади иде у рачун да се умножи број пропалица а поједини капиталисте на штету других још више оснаже; ако њеној политици годи једно стање у коме су многи некадашњи домаћини принуђени да тражу потпору и благоволење власти, — онда су намети са којима је почела да усрећава народ, заиста добро погођено средство за таке циљи; само што његово дејство није трајашно и обично се касније окреће противу оних који су се њиме служили.

А ако је српска влада ударила овим путем за то што не сме да потражи другог радикалнијег и природнијег лека својим болним финансијама, онда јој саветујемо да преда своје фотеље другима, пре него што су Владимирови рецепти извршени. Тиме би она уплела у венац својих злоупотреба једно патриотско дело и избегла несретне последице једне финансиске политике која са целом својом безобзирношћу није кадра да изведе земљу из критичног финансиског стања.

Панславизам у прошлости и садашњости.

по А. Н. Пипину.

(13. Наставак.)

Факта нису говорила ни за историску теорију, ни за ту форму панславизма. Научна филологија и етнографија не налазе за нужно ни да помињу о теорији Духинскога. Одношаји Пољске почели се бистрити, и пољске су ствари, на послетку, налазиле строге критичаре међу самим французима (н. пр. у Прудону). Догађаји су показили, да се Европа осећа довољно јака према Русији и без тога бедема, који је, као што се мислило, могла подићи Пољска и за иста — за време последњега устанка Европа није ни прстом мрднула у њену корист.

ПОДЛИСТАК.

СЛИКА БУДУЋНОСТИ. СЛОВЕНИ.*)

од ритера А. В. Червони ди Спозети.

(Крај).

Руска трговачка средишта, поноситија од поноситијих дижу се на ивицама црнога мора до близу некдашњег царског Трапезунта, а други вилински двори, који су у радионицама енглеским по скупе паре сграђени, парају као дивни пароплови приморско огледало и кочопере се поносни, не бил тиме зар изгладили из спомена некадашњу црноморску флоту. А Европа за то још не допушта неизбежну акцију, да словенство као елемент светске културе сазре, својој задаћи дорасте те да своје рођене позиције на истоку утврдити и обезбедити може. Хришћанство ће дакле своју борбу не у Европи већ у Азији да одпочне и из те борбе биће ће култура азијатска. Словени би поред своје изванредне чедности и повитљивости подлегли неодољивом упливу природних снага у Азији, којима је до сад сваки народ подлегао. Да се томе доскочи, они своја европска пребивалишта напуштати неће; а на тај начин пак они ће европске културне елементе и европску крв у Азији, а азијатску у Европу да спроводе, а као органски члан европске народне породице, они ће из ове последње да прну своју снагу. Средоземно море, са својим трговачким средиштима у Анадолу и Мисиру, остаће према томе, у наточ грчко-словенима, својина романских народа; с тога се и насељавају Французи а не Енглези на мисирском земљоузу. Романски ће народи овде, као год што ће германска племена у јужној Азији — јер Атлански океан је германски по превасходству — подићи бедеме и повући границе словенско-азијатском културном развићу, а од своје ће стране и сами утицати на преображај оних великих народних ројева у староме свету. Тај положај заплешће човечанство у непрегледне заћевице и сударе који ће Азију и мора човечанском крвљу бојити, који ће прождерати читаве хекатомбе човечанских живота, које је свако новачење захтевало. Па где је ту мир о коме нам апостоли будућности проповедају? Човек сме само прву штадију да види; нека добротворна, милостива рука спустила му је завесу испред будућности; он би се иначе пред огромношћу своје циновске задаће упропастио и не би у стању био свој посао да продужи. Хоће ли се снови о којима у почетку споменусмо ма на какав начин остварити или не, све је једно; — велика европска задаћа, велико питање садашњости јесте и остаје питање источно. Жустрина словенска јури их на исток, а човечанство кога европејац представља, само ће се онда у неколико смирити, када сви народи на свету уђу у европски организаторски обсег. — Чудновато је да главну акцију у староме свету предузимају две највеће државе, Енглеска и Русија, у којима се, и ако на различити начин представља суштина наше културе и у исто доба два религиозна главна правца. Оне се сударају већ у Кини а и у Источној Индији, и обе су већ завладале великим азијатским територијама. Према бићу њиховоме и њихове су акције различите, али пред њима на све стране падају народи, као да су заморени својом самосталношћу и све даље и даље шири се њихова власт, док се романско племе задовољава са обалама средиземног мора, и преко њих даље не прелази. Германско племе у Енглезима принуди силом свога духа стари свет да усваја европске мисли. Словени су на против од свију европских народа најазијатскији; у њима живе још првобитни азијатски нагони који су се у нашем културном животу свакако јако модифицирали, али су баш тим ојачали. Према нама они стоје на ономе ступњу, на коме су стајали некад Германи према Римљанима, када су у римскоме елементу дошли до свести о својој снази, те устали да римску царевину оборе и да јој власт над светом из руку исчупају. Али ондашња римска држава била је трула већ по себи; а данашњи Германи нису трули, па неће ни бити јер владају великом вештином, помоћу којом се све даље подмлађују. Германство је као неисцрпљив кладенац, из којега читав свет воду црпи али га исцрпити не може. У њему је дух прокрчио пута у живот и с тога је оно неисцрпиво као и дух сам. С тога словенска мисао није ни уперена противу Германа, нагон је сам одбија од те стране и навраћа на ону, која је према читавој унутрашњој способности народа најугоднија за позорницу њенога развића, онамо, где она може да развије према својој снази и средствима одговарајућу радњу, да се јави као првак, и као такав дело да отпочне на и да импонира. А и шта би Словенство у срцу европскоме? Германија није она Грчка, која је према освојачком Риму малаксала и поцепана стојала, а данашњи Словени још ни на близу нису налик на оне господаре светске, старе Римљане. Али према азијатским народима

*) Види број 21-ви од ове године.

У свему томе, како видимо, нема ништа „панславенскога“: никакве славенске солидарности, у ствари, па и неможе се подићи на таком чудовиштном основу бедем Европе према Русији, — јер, само западно славенство стоји не заштићено према Европи и на сву прилику рескира да пропадне, ако се у озбиљну помоћ Русије поуздати не може. Има много факта, који одређују положај славенства баш у тој светлости.

Оделитост пољских тенденција од славенскога света изјавила се и за време последњег значајнога рата. Ваља да одамо заслужену пошту и признање оним пољацима, који су у редовима руске војске уложили своју снагу и живот у помоћ балканском славенству, али је мучно не видети, да је већина пољска, у Русији и у туђини остала хладна према тој борби.

Пребацивати то пољацима чудно би било: њихова уздржљивост има своје историске основе. Можемо сажаљевати о том положају ствари, треба желети, да се оно измени, али с њиховога гледишта, у садашњости још изгледа нема за другојачије назоре. Ми се не сумњамо, да ће доћи време, када ће ток историје објаснити узајамне одношаје, измирити душманство и положити основе другоме поретку. Могу се н. пр. изменити друштвени одношаји пољске народности у руској Пољској. Систем порушивања, која је ступила у живот шесдесетих година, као што ће се даље видити, није улевала поштовања ни самим писцима, који су иначе врло пристрасни у руским народним питањима (да напоменемо Погодина, Самарина, Гиљфердинга). Укидање тога система, уважање у Пољској шире друштвености, која би задовољавала потребе националнога осећања, распростирање друштвене слободе и самопоуздања у самоме рускоме животу, створиће оно земљиште на коме ће два друштва постати солидарни, и једно другом од користи. У Русији се, као што је речено, ти назори исказивали и од стране самих славенофила, а њих деле људи, који и сасвим друкчије мисле. С друге стране самим пољацима свакако ће се више, но сада, објаснити општи положај њиховога народнога питања: њиховој народности није опасно порушивање већ понемчивање, а када они то увиде вероватно је да ће тада и корисније своју снагу улагати у борби за своју народност. Непристрасна оцена чињеница, свакако ће им објаснити и то, да када своје народно право заступају и бране, онда морају поштовати и туђе. Одношај пољскога елемента према западном руском и јужном руском у Русији, према русинском у Галицији то је баш оно, у чему пољаци греше зашто русе криве. О нужности да се измену ти одношаји може казати и сам рачун практичне политике, ако већ не може да каже теориска мисао и историска наука. У западном и јужном руском племену пољаци су видили земљиште, које се олако подврже њиховоме упливу и привртили су их к себи, не признајући, да су та племена нешто друго и сматрајући за просту сељачку буну устанак народа, који није могао да трпи што му се газила народна права. Историска би наука побудила пољаке да мало боље проуче своју прошлост. У тешким часовима народнога искушења историчари, као и цело друштво, вазда су вољни, да под упливом осећања уносе своје патриотске идеале у прошлост, да их иските и украсе. Тако се говорило у пољској књижевности о добром старом добу, о слободи, о сјајном лепом животу старе Пољске, а уз то се заборављало, да је и тај сјај и слобода управо била својина елигахичнога племства, да се весео живот шљатински куповао давлењем и сиромаштином масе, која је најзад отворила у Пољску широки друм туђему господарству.

Те и такве погрешке и самообмане морале су и целој народној свести да дају лажан и штетан правац — који се у књижевности понајбоље јавља као отсуство критике садашњости и прошлости. При свем том у пољској литератури има трагова, који показују на могућност обрта, који би врло благотворан био и који би, без сваке сумње, изазвао велике симпатије у целом славенству. Озбиљна критика и прошлога и савременога понајбоље би прокрчила пута опште славенској солидарности.

Пољска је литература, дакле, понајмање казивала интересовање за славенско препорођење, јер је својим бригама и жељама била уперена на другу страну. Али у исто време, у првој половини века, у њој се јавили, при свем том, знаменити учењаци, који су стајали на томе путу: таки су били н. пр. Суровјецки, Доленга Ходаковски, Кухарски, а особито Линде (значајно име у панславенској литератури), Мађејевски и други. У пољској је литератури односно најслабији и по обиму и по научној изради део етнографски, који у другим славенским литературама заузима тако важно место. У томе делу јављају се радови научне вредности. Историске штудије биле су од вајкада заступљене у пољској књижевности врло јако; у последње доба наступила је и ту реакција противу условних историских појмова и тежња да се унесе на њихово место здрава историска критика и да се одстрани штетан уплив историских обмана и фикција (да напоменемо дело краковскога професора Шујскога). У најновијој пољској литератури и публицистици у опште почиње се покрет, који је сасвим нов по својој тенденцији — јер тежи да унесе начела најновије европске мисли у друштвене назоре о свету, који су до сада, да истину речемо, били угушени фиктивним историским појмовима и католичком тесногрудости и трпељивости.

(Наставиће се.)

Мађарски лист „Еђертетеш“ јавља од 14 (26) априла:

„Најглавнији предмет заједничким и мешовитим министарским саветима у Бечу беше, да углаве мериторно законски предлог, којим ће се путем законодавства упутити администрација Босне и Херцеговине у делокруг заједничке владе и делегације.

И мађарска и аустриска влада пажљиво претресају ово питање, пошто је после 12 година ово први случај, да се заједнички закон поравнања, XII зак. чл. 1867 подвргава ревизији и промени. Гроф Андраши и највиши војнички кругови не намераваху у опште, да питање о администрацији Босне поднесу законодавствима. Разлози им беху основани на права султанова која су у начелу очувана, на привремени карактер окупације и на аналогију: као што се без законодавне контроле више од сто година војнички управља војена граница, тако ће се без икаквог уставног конфликта моћи управљати и обе покрајине. Према овоме назору захтевали су мин. предс. Тиса и аустр. министри одлучно, пошто је заједнички нагодбени закон створио заједничко министарство и одредио му делокруг, и пошто овај закон овако како сада постоји, искључује да зајед. министарство обавља ту у року неодређену администрацију обојих провинција: према томе има се изменути, односно раширити заједнички закон, што се с једне стране само путем уставнога сабора, с друге опет путем аустр. држ. већа учинити може. По назорима њиховима само законодавства имају уставна права, да управу обојих покрајина повере заједничкој влади, уједно пак има се контрола тих управе поверити делегацијама.

Дојако је ово потоње мнење одржало превагу и дојако тако стоји ствар, да ће се на основу овога назора поднети законодавству зак. предлог у тој ствари.

У томе се зак. предлогу изриче, пошто је без уговором управа Босне и Херцеговине поверена аустро-угарској монархији, то се зајед. влади поверава и управа и с овим у свези војничко, финанцијално, правосудбено и остало уређење и у крилу овога министарства поставиће се у тој цели засебна оделења. Уставна контрола поверава се делегацијама. У ђумручним, трговачким и осталим државоправним питањима остаје неповређено право обојег државног законодавства.

И мађарска и аустриска влада држи, да ће законодавства ласно усвојити оваке зак. предлоге. Међутим дефинитивно ће се одредити зак. предлог тек идуће недеље у савету под председништвом њ. величанства, коме ће учествовати министри и с ове и с оне стране.

На оној скупштини, што су је вође италијанских републиканаца држали код **Гарибалдија,** развио је стари борац свој програм. Тај програм гласи овако:

„Сви се слажемо у томе, да треба заступати свачији интерес па с тога и захтевамо опште право гласања и укинуће политичке заклетве, да свачије мнење буде заступљено у парламенту. Хоћемо да се укину привилегије и званична вера, да се осигура свака слобода и свако право. — Да се система порезе реформише по прогресивном систему. — Да централизација уступи место практичној и ваљаној децентрализацији. — Да се народ наоружа, па да сами будемо кадри ослободити „Италију иреденту.“ — Да се две петине необраћене земље очува од штете и да се од црквених добара оних непродатих 115 милиуна пусте у обрт. — Да се приходи од оних добара од 2 милијарде врсности, који су основали душевне закладе па их руководитељи сада расипљу и упропашћују; употребе за сиротињу. Да се невоља на сваки начин укине, као што наука означује. — Да се делокруг законодавне и извршне власти доведе у склад. Најпосле, да би се ова цељ постигла, нужна је ревизија устава, који је грађен само за једну провинцију па је с тога непотпун. — Главна је цељ доласку Гарибалдијевом одиста, да се отпочне рат у интересу „Италије иреденте“. До душе краљ Умберто се довољно трудио да докаже њему, каква би то била бесмислица у садањим приликама. Али стари борац Гарибалди не попушта тако лако, и према томе је одвећ занимљиво, како ће се приказати резултати ове агитације Гарибалдијеве.

„D. Ztg.“-у саопштавају из Берлина писмо, што је социјалистички вођа и посланик у нем. сабору В. Либкнехт писао уредништву једнога француског листа. Писмо гласи:

„Криза, што је ми подносимо, налаже нам двоструке дужности и напоре. Фамозним законом против социјалиста хтедоше да нам униште странку. То им није и не ће испасти за руком. Наша ствар стоји изврсно. Ако немачка социјална демократија није хтела радити за краља пруског, то је на радост нашу канцлар пруског краља имао љубав и има је и сада, да ради за соц. демократију. Као што видите, тај човек није тако рђав, као што ви себи замишљате. Он нам забрањује да правимо пропаганду; али да нам накнади то он прави место нас а за нас тако ревносну и добру пропаганду, да би од нас гадно било, кад не бисмо њиме задовољни били. Ми ни стотинити део не би извршили од тога, што је он учинио за нас. Огромна већина немачкога народа беше заљубљена у крваву и гвоздену политику, која нам унесе засењујуће резултате од 1866 и 1870 г.; демократија није имала никаква изгледа, до год је ова политика са својим системом популарна била. И једно и друго морадосмо дакле „обезпопуларисати“, да би прокрчили себи пута, и то је г. Бисмарк учинио ревносно и темељно, само тако може бити. Очевидно да је то његова права „мисија.“ И најжешћи руски „анархиста“ би одобрио овој bellum omnium contra omnes, што је разуздало чудноватe економне реформ-пројекте нашега великога канцлера. Хаос је потпун; свака друштвена класа или група стоји у жестокој противности према свима другим класама или групама; сељаци ропте на варошане а наша доброћудна буржоазија полако опажа, да има још опаснијих ствари од „црвене хавети.“ Само тако даље и ми ћемо поживети, што се сада сеје. Ми можемо чекати. Наша војска неповређена — то сведоче избори у Бреслави и Дебелину —, помоћу рушителнога духа г. Бизмарка наши се редови пуне све већма; јавно мнење дојако непри-

---

они могу да играју улогу оних некадашњих господара светских, па ће је и одиграти. Још је Петар велики ситуацију умео дивно да оцени, када је Цариград означио као будућу престоницу Русије, завештав ту мисао својим насљедницима. С тога и јесте Русија центар око кога се Словени прибирају; прогнани двоглави орао источне римске царевине пристао је на њену заставу, а византиски престо, кога је једна царска невеста у прћију донела, стоји и данас у царскоме кремљу. У словену боре се још неодређене, хабтичне мисли о свету, које га непрестано буне, у читавом створу његовом показује се неки меланколични расположај, који се очитује у меканом језику, у обхођењу и у поезији његовој и одудара тако силно од заноњиве жудње за животом, од презрења смрти, од неодолиме одважности и од укупне воље за рад. Силовита тежња, да се сукоби с нечим непознатим и на њему окуша своју снагу, — што још и сада означује левенташке црте ових племена и што их је подигао из Азије, да потраже нова седишта, — још и сада непромењливо живи у њима.

Германац има у њима своју сопствену слику младости пред очима. Романско, германско и славенско племе пореклом је аријско, дакле азијско; само што су Славени потоњи прешли у Европу. Док су прва два племена свој главни задатак овде већ испунили, славенско је заостало у томе, да би се у њему неоскрвњено очувао онај изворни, домаћи елеменат, с којим би се зрели плодови са прва два племена достављали старој постојбини. Сада када је већ све сазрело, отпочиње задатак и трећега племена и с тога опажамо, како се у својим народима прикупља и тежи за концентрисањем.

Док Роман и Герман сувише тачно обрађују своју влададајућу идеју чак у најмањим појединостима, па чисто хоће да се уживе у њу, Словен поступа сумарно, пушта да идеје пролазе крај њега а да се у ствари не измену; њему се тако у скупу допадају, и с тога је он као неки калејдоскоп, који сваким покретом приказује нову слику; отуда његова гипкост и образљивост и отуда појам за нешто опште а не за појединости. Он мора пре свега оспособити себе за идеју, коју хоће да изведе мора се спремити, јер та идеја још није ту; он осећа да је близу, али саму идеју још не опажа. Славени су тако рећи још на путу, они су узпут некако привремено застали, али се још нису сасма сместили, јер ни границе још нису означене нити све друго дефинитивно уређено. Отуда њихова несталност, окретност и немирно тумарање. Стари законодавци њихови морадоше их законом обвезати, да се навикну на пребивање у својим насеобинама. Међу тим ни онај појам за нешто опште није у њих космополитичан, јер ни један народ на свету није тако есклузиван као Славени. Славенство је тако рећи још општи светски елеменат, који се још није одлучно изразио. Узбудљив је карактер овога народа као вали морски, у којима се европски умни живот чисто одлива назад у Азију; али му је оригинално језгро, па му елегична струја, која продире кроза њ, даје још већа полета. При томе је религиозни елеменат дубоко укорењен у њему; детињски побожна, чисто наивна, али чврста му је вера, која ако игде, али овде заиста налази своје јунаке и мученике.

ајатељско, почиње да се примиче к нама; скоро ће то часма наступити и онда ће куцнути наш час. Речју: ми још живимо и живићемо и даље; ми се боримо и победићемо. Знам, да ће они, који не познају нашу земљу, лако криво разумети нашу тактику. Пре свега не смете нас сравнити са руским нихилистама. Суров деспотизам царев може се уништити са неколико драмова олова и челика; у Немачкој би тактика револвера и ножа имала ту посљедицу, да би издишућа реакција на ново оживела. Без Хедела и Нобилинга не би имали Бизмарка више. Од прошлога маја живи Бизмарк само о атентатима. Али о томе не може вечно живети и ми ћемо се потрудити, да му како год не демо нова провијанта. Ви ме тек разумете? Поздрав и братство! В. Либкнехт.»

У „Голосу» читамо од 12 априла: „Гнусни покушај руског дела од 2-гог априла до таквог степена занима инострану штампу, да су руски политички листови приморани томе обратити пажњу. Наше унутрашње стање расматра се сада по европско-западним новинама и сваки одношај са необичном ревношћу. Државно устројство, народно образовање, претпоставка о постанку нихилизма, начин како да се дође до нормалног стања и т. д. све то служе као предмети осуђивања у многим новинама, расматрано на хиљаду начина и сваки готово упућује руског читаоца на искуство.

Страно мишлење о нашим делима свагда има за нас поучног значаја. Истинито или лажно, пријатељско или непријетељско, оно у сваком случају има тај значај, што нам посредно или непосредно одкрива слабу страну и задржава у кругу посматрања, да можемо бити сами на себе пажљиви. Необраћати пажњу томе мишлењу, или пренебрегавати, као што то неки раде, била би највећа погрешка. Познавање самога себе, највећи је задатак природне филозофије, то је обвеза грађанског и владајућег организма, а лечити сам своје душевне ране, није могуће.

Нужно је сазнати, да је слика нашег живота, како је цртају страни листови поводом ужасног догађаја од 2 априла, пуна мрачне боје. И пријатељи и непријатељи виде мало добра у нашем стању а ништа задовољавајућег. Многе новине говоре о „природној» епидемији, која сада у Русији влада, и ту епидемију називљу „дејствујућа чума» и колико они виде у нашој отачбини очевидних ужаса, колико мрачних предсказанија, колико сажаљења, и на послетку колико негодовања!....

Без да се бранимо, ми смо то заслужили, што смо допустили да се развија зло онда, док оно још није било значајно, а хоћемо да га сасвим искоренимо, када је дошло до границе немогућности. Толики низ политичких убистава, завршујући се покушајем на живот самога владаоца. Убиства су сљедовала једно за другим са неизмерном брзином и са особитом неустрашивошћу. Ми смо се сад тек пробудили па питамо: шта је то, какво је то дело?

Да, ми смо заслужили сваку кривицу, која се год може против тога рећи.

Које крив што је лакомисленост, што је немарност, што се живи са „скрштеним рукама» што се нема довољно енергије, и што нема увиђења у грађанском животу, као што се од људи тражи. Бањска штампа говори истину, она нам показује наша чудовишта, у многим случајевима она је сувише блага: она излива своју јарост на преимућство мале гомилице „нихилиста», као што називљу у Европи људе, који код нас дејствују под именом неког „извршивајућег комитета»; а у ствари, криви смо ми сами. Сваки је онај крив, који има снаге да на пут стане свакоме развитку хрђавог нагона у друштву, који напушта да се зло слободно шири, као да се та ствар њега ништа не тиче! Шта смо ми чинили противу тога зла? Дал смо ми у стању да покажемо, да смо учинили какве озбиљне мере у смотрењу тога, сем полицајске. Полицајске мере, које су биле, тако рећи, животни нерв револуционарне пропаганде, а угушују њен прави значај!

Убијца се може ухватити и казнити, који се покаже као револуционар, може се пред суд довести и осудити; ал је јасно, када се разумом дође до револуционарне пропаганде, то ће она остати и дејствоваће, па макар више тајним начином.

Говорећи о дејствујућој револуцијонарној пропаганди у нашој средини, изразили се најбоље судећи органи иностране штампе једногласно у овоме смислу, да је та револуционарна пропаганда болест особите врсте и болест опасна. Тако говоре о тој теми енглески, француски, италијански и најумеренији аустријски листови. Али у политичкој штампи немачке царевине сусретамо се ми са особитим и више грубим погледом на ствар. Тамо је цео низ гнусних преступа, доказује се без расуђивања крајна разузданост руског друштва и дивљаштво руског народа. У томе се особито одликују петроградски дописници немачких листова, и што особито карактерише листове, који се сматрају либерални. Тако презирање к руском народу на сваки његов ступањ и појави, као н. пр. што видимо без престанка у кореспонденцији „Келнског Листа», то се не може на другом месту наћи, изузимајући, може бити, у мађарским листовима и већином у разузданим органима пољске штампе. Вредно је посматрати, како један немачког порекла, бивши у руској служби учитељ, пише о нашим школама а особито о гимназијама. Како он говори о нашем учитељском особљу, и учебној администрацији, то се може лако увидети, до каквог се ступња развила злоба у главнијим немачким листовима према нама и према нашим данашњим критичким положајем.

Подметања свију тих расматрања по немачкој штампи врло су јасна и не може никога завести у обману. Питање се односи на потпомагање такове експлоатације, којој ми служимо за разне последице. Вешто се знаду они уздићи код нас, не само кориснима, него и као неопходно нужнима. У Русији — веле та је експлоатација — нема научењака, нема учитеља и ево извода немачких научењака и учитеља, који после тога благодаре са похвалом „Кел. новинама» на пажњу, са којом, као што се вели, не желе нам срећу. У језгру руса, веле наши благодетељи, нема људи одани раду, поретку и савести. У средини руса, веле они, врло се мало налазе верно оданих слугу влади. Ко међу нама није чуо те речи? Ко не познаје ту тактику? Такова посматрања с таког гледишта, изводи немачких новина противу нас врло су поњатни. Тако грубо-егоистични одношаји немачког народа к руском животу, може се објаснити та тавна боја, са којом цртају тамо наша уређења, наше људе и наше обичаје.

Ми смо заслужили казну, и бог нас казнио 2 априла. Управо, та нас казна гони, да прикупимо све природне силе за борбу противу зла. Да се наоружамо целом душевном снагом, што иначе не би могуће било, кад би ми веровали егоистичним лажима неких немачких листова. Ми не ћемо да чекамо на туђе предике — ми и сами видимо ту пропаст, која нам је под ногама и која се показала ужасним делом 2 априла.

„Преси» пишу из **Цариграда:**

Министарска криза све се више и више замршава. Нема више сумње, Хајредин-паши је већ са свим додијао велики везират, и хтео би врло радо, да се на леп начин удаљи, само га још задржава султан и Осман-паша. Султан врло добро увиђа, да није одавно имао тако поштеног и њему верно оданога великога везира, који у сваком погледу отачбини добро жели. Хајредин је врло богат човек, па му није нужде, да уштрби државну касу. Султан би морао на Хајрединово место да постави Османа гази за великог везира, а пошто се Абдул Хамид Османа више боји но што га поштује, то има један узрок више, да се Хајредина придржава. Можда ћете се зачудити, што сам горе споменуо, да и Осман гази не жели да Хајредин отступи, ја сам разне западне новине читао, у којима се тврди, да је Осман гази Хајредину непријатељ. То није истина. Обадвоје су били у тесној свези, када су прошле године хтели да учине неки мали преврат противу Сафет-паше. Од тог су доба свагда у споразумлењу радили. Само се нису саглашавали у питању о смањивању војске, Хајредин-паша види само у смањивању војске једину могућност, да се турске финансије у ред доведу, док је Осман-паша као ратни министар противан смањивању војске због грчког расположења за рат и што се сваки час појављују немири. Зашто се покрај свег тога Осман-паша труди да се са Хајредином добро слаже и да Хајредина на великом везирату одржи, у следећем се види узрок. Као што је већ споменуто, после Хајредина морао би Осман гази да постане велики везир, ако би хтели да та иста партаја остане на кормилу. Али Осман гази не показује за то звање особиту вољу. Пре свега што увиђа, да нема појма о државној управи, а друго, што би у том случају његов крвни непријатељ Фуад-паша, наименован био за ратног министра.

Дакле тога ради не ће Осман-паша велики везират. Хајредин је до сада султану препоручивао за великог везира Садик-пашу; али тај није по вољи султану. Саид-паша, којега су интриге већ одавна познате, тај се сложио с русима, који мисле, да у њему виде другог Мамуд Редина. Сасвим је могуће, да ће он помоћу руса постигнути своју циљ, да ли ће он после своје помагаче неблагодарношћу обдарити, то је друго питање.

Народ је миран, јер још подмирује своје преке потребе. Докле ће то трајати, наравно, да је то велико питање. По моме мишлењу пре или после ипак мора доћи до неке катастрофе. Сада народ занима велика недеља и ускрс. Католици, протестанти, Грци, Чивути, свако светкује празник по своме обичају. У европском, а нарочито у грчком делу вароши влада голема руља. Тумарање, пуцњава прангија и пиштоља, носе литије, по црквама силна светина — све је то за ово магновење заборавило па свакидашње бриге. Данас сам од 7 сахати до 10 пре подне ишао по црквама да видим светковине, затим се упутим у фанар, да видим ношење литија. Од туда се вратим сасвим уморен и опоменем се на један пут, да ми је нестала кеса с новцима. Али на жалост нисам ја једини коме се то десило. У тако великој гунгули развијају покташи тако мађиску вештину и ревност, да се човек не може очувати ни са најбољом пажњом. У осталом и иначе стоји са сигурношћу врло хрђаво. Па и убиства се догађају, као и пређе. Пре неколико дана убијен је један агент тајне полиције. Његова је лешина нађена сасвим нагрђена, џепови којечим напуњени, а код ногу беше фењер од артије.

Из Изарлика чује се вест, да др-у Шлиману срећно иде за руком раскопавање гробова. Он испитује сада гроб Ахилеса, Петроклеса и друге, па ће и остали брежуљак Хисарика тачно испитати. Тако ће исто и Кум-кале испитати, да види, да ли се под ту варош налазе остатци кућа вароши Троје. У том случају пратиће га професор Вирхов. Очекује се Бирнуф и Гластоне, да заједно подузму то испитивање.

Ономад је италијанском парламенту поднешен предлог о новом изборном закону. Предлог овај износи 365 страна и знатно проширује изборно право. Од сада ће бити бирач сваки талијанац, који је положио испит средње школе или који је у војсци под официр био. Даље сваки онај који живи у малом месту у коме су мање од 2.500 становника, кад плати 200 лира, исто тако у великим варошима у којима је од 150.000 на више, има право да се запише у изборни списак сваки трговац који плаћа порез од 600 лира. Као што „Italie» уверава, усвајањем овог предлога удвојиће се број бирача. Сада броји цела Италија само 600.500 бирача. Са овим предлогом умножиће се њихов број на 1,500.000.

Како „Pest. Korrespondenz» јавља, заједничка министарска конференција свршила је свој посао о управи Босне; односно жељезничке свезе и трговачког уговора са Србијом постигнуто је споразумлење. Закључак овај формулисаће заједничка министарска конференција у четвртак.

ДОПИСИ.

Београд 14. априла 1879.

Пре шест дана писао сам вам, да ће се велика скупштина одложити до јесени. Сада се са више страна то потврђује, па и сами министри не крију више ту кабинетску тајну, само што се министар иностраних дела својим пријатељима жали на неке овдашње посланике страних сила, што наваљују да се еврејско питање реши пре јесени. Г. Ристић је у Берлину обећао да ће то учинити у „најкраћем року» т. ј. одма чим две мале скупштине донесу закључак да се великој скупштини учини предлог о измени дотичног члана устава. Сада се неки позивају на то обећање, тражећи да га и испуни. Но он се нада да ће и с тим онако вешто излавирати, као са трговачким уговором.

Ми смо се овде навикли на одсуство кнежево тако да више нико и не пита хоће ли се икада вратити у Београд и скоро би сасвим заборавили на њега, да нас по који случај не подсети да смо још поданици Обреновића IV. На жалост ти случајеви не дејствују на нас повољно и не отварају нам вољу да га се зажелимо. Сирома кнез Милан, баш нема среће ни у чему! Кад је држао да је нашао прави елдорадо мира, сигурности и брачне среће, — онда се ко за пакост, јављају неке мрачне парнице те га опомињу на старе грехе и ексцесе. Јавио сам вам пређе за онај дуг од 24 хиљаде дуката али тада нисам из ближе знао како је ствар текла, кад је тражена наплата. Замислите ту непристојност од стране француских кредитора, да они пошљу овамо нарочитог пуномоћника с налогом да нашим судовима тужи српско височанство и тражи наплату! То је за цело више него неучтиво; то је гадно!! Па још кад се узме да је то намерно учињено баш онда кад дужник није у Београду, — онда нам излази пред очи цео безобразлук тих париских банкера и да нису француски поданици, баш би их требало огласити као велеиздајнике, и стрпати у градске казамате да их тамо науче како се уважавају независни владари истока! Два суда, као што се могло и мислити, одбили су безобразника, али на касацији — о чуда нечувена! — нађоше се неки противници „народне династије», бунтовници и јеретици, те се усудише изрећи: да је кредиторски пуномоћник у своме праву и да кнез има платити што је дужан! Да се тако што случи у једном суду где је Ристићева влада намештала кога је она хтела, — то није могло никако да уђе у главу кнезу Милану у Нишу. Да ће му се иначе злопамтљиви Ристић светити за старе владалачке ћушке — и то му је тешко било веровати, јер мисли да их је све позлатио великим орденима, засенио брилијантским звездама и загладио јавним хвалама, какве ни Вилхелмо своме Бизмарку казао није. Еле тамо овамо, па се најпосле скрхаше кола на Крстића председника касације, доскорашњег љубимца дворског. Крстић паде у немилост; поче се зуцати да ће кнез тражити од Матића да га стави у пензију. Крстић, који је био научио да

код свију династија стоји у гнади, — наће се сада у чуду, његов се положај погорша још више тиме што је раније био већ престеновао синовицу пок. Јеремије Станојевића, Ненадовићевог зета, противника династије. На послетку цео драмски заплет разрешио се једним вицом г. презеса касације. А знате каквим? При женитби, г. Крстић окуми баба Томанију, кнежеву старамајку, код ње је одавна у великом кредиту стајао. Баба Тока одреди свога унука Константиновића да га место ње венча.... У Нишу се за то доцне сазнало, кумство је већ давно углављено, Крстић је постао истина зет Карађорђевићевог сродника али и кум Обреновића. Гонити кума, не би лепо било у Србији где се на кумство много држи, и тако Крстић оста председником касације и кнез плати трошак целе комендије, јер мораде продати своје једино добро те платити досуђени дуг од двадесет и четири хиљаде дуката,, па и то без знања своје бабе која има право на то добро, а сада је кумством стекла једног од најискренијих правника за саветника и адвоката. Заузимању Катарџијном има кнез да заблагодари што се није тражило неодложно извршење наплате. Друга парница такође је много једа донела узвишеним, мирољубивим гостима нишким. О њој нећу да вам причам јер се бојим да неповредим достојанство вашег цењеног листа. Доста је да вам кажем да се тиче исплате неке обећане суме новаца једној удовици, што је некада сањала да ће бити српска кнегиња. Парница је поведена пошто су све њене молбе и претње остале јалове. Њена одкровења занимљива су али и скандалозна. За то оставимо то овдашњим госпама, нека се и оне забављају и другим чим а не само ситним сплеткама, извиривањем на прозор и оговарања лепих и ружних тоалета.

Вредно их је слушати кад са оном, само њима урођеном финоћом пакосно сажаљују „добру кнегињу" и у тону саучешћа у њеној тузи, причају брачне сцене у нишком двору, по казивању неких дворских слугу — немаца —, што су пре петнајест дана узели одпуст из дворске службе и преко Београда вратили се у своју постојбину. Сада је опет ко у инат, дошла г. Катарина Блазнавчева (сада Богићевић) у Земун са потомком српског регента, те преговара са бабом Томанијом о преласку у Србију. До сада још није дошла дозвола кнежева, а баба се ужелела унучади. Но г. Катарина не пушта дете у Београд баби, јер се боји да га тамо по налогу кнежевим не секвестирају. Телеграми лете између бабе и кнеза — баба прети парницом због продаје добра у Влашкој. Кнез се боји да му Катарина не шкоди ако пређе у Србију; јер ће народ казати: зар је обреновићевим сродницима дозвољено да се преко закона узимају. Начинио се читав миш-маш, то је нашим госпама баш по вољи, јер им сада није дуго време.

Међу господом вишим чиновницима највише се разговара о томе ко ће бити посланик у Паризу, ко у Бечу, Цетињу и Атини. Пређе се држало као закључено да ће у Беч доћи г. Петронијевић. Сада кажу да ће тамо бити послат г. Мариновић, а у једно заступати и париског посланика. За Цетиње кажу, да ће бити одређен Ђока Симић, а за Атину све више кандидирају Матију Бана. Чудо не пошље Ристић тамо г. Јефту Аврамовића свога начелника, кад зна да је Јефта свршио грчку основну школу и једну класу грчке реалке и из љубави према овом класичком језику зауставио се на том ступњу образовања, презирући друге школе. Да је Коча сајџија жив, — то би био најбољи кандидат за посланство у Грчкој, јер је добро говорио грчки и умео би доказати Грцима да су Радивоје и Тунак највећи државници данашњега века и да је Ристић надмашио Агамемнона, Аристотела, Солона и све остале славне мужеве старе Јеладе. А то би сада врло нужно било, јер су се Грци од времена намесничког нешто јако однадили од нас и неће да знаду за савез са Србијом.

Аустријски посланик, барон Херберт није најбоље виђен на двору и влади. Ристић се жали што му Херберт неће да верује онако брзо као кнез Вреде и што се не да ни са гласиратим рукавицама вући за нос. Али кад год спомене уговор са Енглеском, он се слатко исмеје јер му се тако допада што је грофа Андрашија и Херберта „изиграо". Озбиљни људи не смеју се заједно с њиме јер чекају да виде: „ко ће се последњи смејати", па тек онда по заслузи одати хвалу опоме, који је ње вредан.

ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

СВИШТОВ 17 априла. Народна скупштина изабрала је данас за кнеза Бугарске Александра Батенберга.

Беч 17 априла. Велике силе споразумеле су се потпуно у грчком питању и на сваки начин решаваће ово питање посланичка комисија у Цариграду.

Гарибалди издао је манифест на талијане, у коме наводи образовање демократске лиге за стварно усавршење народног суверенитета. Лига ће радити мирним путем, све дотле, док јој влада не стане на пут.

Трново 17 априла. На досадањим приватним скуповима констатирато је: 60 гласова за Батенберга, 40 за кнеза Богоридеса (нећака Алеко паше) и 14 гласова за генерала Игњатијева. Батенберг има највећи изглед да буде изабран.

Земун 17 априла. За заступнике о трговачким преговорима са Аустро-Угарском одређени су, Сима Поповић и Павле Башкалфић.

РАЗЛИЧИТО.

Бугарски добротвори.) „Българскій Левъ" јавља да су наследници бугарског родољуба д-ра П. Берона, Стеван, Петар, Атанасије и госпођа Жејна Берон, купили за 30 хиљада дуката једно имање, које су наменили као основ да се подигне бугарски универзитет у Једрену. Имање ово даће се на дванаест година под аренду, а арендатор ће плаћати 25 хиљада франака годишње. Ова аренда полагаће се у банку, и изнеће за 12 година капитал на један милиун франака. Доиста прилична сума за основање бугарског универзитета! Народ, који има такве родољубе, заслужује заиста свако поштовање. Ево како Българскій Левъ" са одушевлењем пропраћа ово дело: „Пред таквим делом највишега и најплеменитијега родољубља онемљују уста, престаје перо и с тога се не може друго учинити, до да се то дело просто објави, јер је то само по себи највеличанственији споменик, најсјајније завештање вечној слави светлих имена добротвора, величанствена пирамида покрај брегова Нила огромног виса Хималаје, која се диже над обалама Вангеза". „Б. Л." нада се да ће се бугарски родољуби угледати на родољубље наследника Берона, те скупити за здање бугарског универзитета.

(**Земљотрес.**) У торонталској жупанији био је на више места земљотрес. У Н. Ст. Миклошу био је потрес ноћу од 5—6 два пут и то први пут тако жестоко, да су судови са полица падали. И у Великој Кикинди осетио се је такође овај потрес.

× У Француској у департма de l Ain морао један младић вући коцку, који је био један метар висок. Човек би рекао да је какво дете од 7 година. У телу је био широк и темељан извукао је № 108 највишу у читавом округу, за њ мисле да ће порасти, па су му пославши га кући наредили да сваке године долази на визитацију.

(**Нешто о чокоту.**) Неки путник Шулц приповеда како је 1854 год. на гори Ливанској вечерао под једним чокотом, којег је стабло од прилике 30 стопа високо а по стопе [illegible] било, а горе разгранат тако, да је лозама својим покр[illegible] лебу једну која је 50 стопа у дужину а толико у ш[illegible] имала. Даље се прича о неком чудесном чокоту у Калифо[illegible] у трофовству Санта Барбара, који се 8 стопа високо од [illegible] делијо на 20 великих грана и заузимао је простор од 12[illegible] □ стопа а доносио је годишњег рода од 7500 до 1[illegible] гроздова. Додаје се још и то да је у ладу његовом сагр[illegible] била дворана за игру у којој се сместити могло до [illegible] особа (слика овог чокота донешена је у 5 бр. „Фрушке [illegible] 1878.) Још се спомиње за чокот неког богаташа у Флор[illegible] који је 1878 год. као најмање донео 6000 гроздова. — Ирској је под стаклом однегован 1875 грозд који је из[illegible] 12 кила, а 1877 један који је $10^1/_2$ кила тежак био.

Трговина и обртност.

Беч 17 априла. (**Житна пијаца.**) Шеница за пр[illegible] фор. 9·30—9·35, шеница за јесен ф. 9·40—9·45, мађ[illegible] раж ф. 6·40—7·10, зоб за јесен ф. 6·20—6·25 опш[illegible] фор. 5·90—5·95, кукуруз за мај-јуни ф. 5·15—5·20 [illegible] промт фор. 5·80—6·10, нови ф. 5·30—5·35, (Све по [illegible] килограма·)

Беч 16 априла. (**Марвена радња на тргу св. Ма[illegible]**) Заказано је било 2458 комада а дотерано је 3932 ком. [illegible] 1640 ком. мађарске, 1184 ком. пољске, 108 ком. не[illegible] расе. За Среду заказано је 526 ком. контумацких во[illegible] Плаћано је: мађарски угојени волови ф. 50—55·50, по[illegible] ф. 49—52, немачки ф. 51—56. (Све по 100 килогра[illegible]

Курс бечке берзе од 17. (29.) априла.

Ц. к. Дукати	ф.	5·54
Сребро	„	—·—
Наполеони	„	9·34
Немачки марак	„	57·55
Лондон	„	117·10
Деонице аустр. народне банке	„	806.—
Темишварске разтеретнице	„	80·50

ПРИВАТНИ ОГЛАСИ.

Главни добитак **400.000** мар.

ЕВО СРЕЋЕ!

ДОБИТКЕ гарантује ДРЖАВА

Позив на учешће

и добитне шансе

велике новчане државом хамбуршком гарантоване лутрије, у којој се

8 милијуна 200.000 марака

извесно добити морају.

Добитци ове *пробитачне посчане*-лутрије имају по плану само 86.000 срећака, и ове су:

највећи је добитак 400.000 марака.

1 премија	250,000 марака	6 добитка по	4000 марака
1 добитак по	150,000 марака	71 добитак „	3000 марака
1 добитак „	100,000 марака	217 добитка „	2000 марака
1 добитак „	60,000 марака	2 добитка „	1500 марака
1 добитак „	50,000 марака	2 добитка „	1200 марака
2 добитка „	40,000 марака	531 добитак „	1000 марака
2 добитка „	30,000 марака	673 добитка „	500 марака
5 добитка „	25,000 марака	950 добитка „	300 марака
2 добитка „	20,000 марака	65 добитка „	200 марака
12 добитка „	15,000 марака	100 добитка „	150 марака
1 добитак „	12,000 марака	22650 добитка „	138 марака
24 добитка „	10,000 марака	1400 добитка „	124 марака
5 добитка „	8,000 марака	70 добитка „	100 марака
2 добитка „	6,000 марака	7300 доб. по 94 и	67 марака
54 добитка „	5,000 марака	7850 доб. по 40 и	20 марака

и биће за неколико месеци у 7 оделења извесно извучени.

Прво вучење одређено је *званично* и стаје:

1 цела оригинална срећка само ф. 3 40 нов.
1 полов. „ „ „ ф. 1 70 „
1 четврт. „ „ „ ф. — 85 „

ове *оригиналне срећке* (незабрањене промесе) за које *држава гарантује* шиљем *у најдаље пределе, пошто ми се у плаћеном писму новац пошље.*

Сваки учесник добија уз своју *оригиналну срећку* и *план вучења* снабдевен *државним грбом бесплатно.* А пошто се сврши извлачење лоза, добиће сваки учесник и *званичну* листу вучења, на макар је и *непражио.*

Ја ћу исплаћивати и оправљати добитке

клиентима *тачно и у највећој тајности.*

☞ *Свака поручбина* може се послати просто *поштанском упутницом.*

☞ Са поручбама ваља се обратити за ово вучење до

3. (15.) маја о. г. на

Samuel Hekosher senr.,

1—6 Банкара и мењача у Хамбургу.

Пружи руку срећи!

400.000 Н. марака

ГЛАВНИ ДОБИТАК

пружа у најповољнијем случају ова најновија новчан[illegible] лутрија, која је санкционирана од немачке владе, и [illegible] коју влада гарантира.

Основ ове лутрије тако је пробитачно уређен, да за н[illegible] колико месеци у седам вучења морају извесно добити **44.00[illegible]** срећака, међу којима је главни добитак **400.000** мара[illegible] на по се пак:

		марака			марака
1 добитак	по	250,000	1 добитак	по	12.00[illegible]
1 добитак	„	150,000	24 добитка	„	10.00[illegible]
1 добитак	„	100,000	5 добитака	„	8.00[illegible]
1 добитак	„	60,000	54 добитка	„	5.00[illegible]
1 добитак	„	50,000	71 добитак	„	3.00[illegible]
2 добитка	„	40,000	217 добитака	„	2.00[illegible]
2 добитка	„	30,000	531 добитак	„	1.00[illegible]
5 добитака	„	25,000	673 добитка	„	50[illegible]
2 добитка	„	20,000	950 добитака	„	30[illegible]
12 добитака	„	15,000	24.750 добитака	„	1[illegible]
			и т. д.		и т. д.

Вучења ове лутрије одређена су званично.

За идуће вучење ове велике лутрије за коју држав[illegible] гарантује стаје:

1 цела оригинална срећка само 6 марака или $3^1/_2$ фор.
1 полов. „ „ „ 3 „ „ $1^3/_4$ „
1 четврт „ „ „ $1^1/_2$ „ „ 90 нов.

Све наручбине извршују се тачно и одмах чим се п[illegible] вац пошље или поштанским поузећем отправ[illegible] добиће сваки у руке од нас оригиналну лозу снабдевену с државним грбом.

Свакој наручбини прилаже се бесплатно званични пл[illegible] вучења, и после сваког извлачења добиће имаоци лозова л[illegible] сту извучених срећака.

Исплаћивање добитака бива увек тачно *са државном гарантијом* а може се непосредно код нас, или на захтева[illegible] наших клијената са нашим упутством у свима великим в[illegible] рошима Аустро-Угарске подићи.

Наша колекта била је вазда срећна, и иста је пор[illegible] многих знатнијих добитака обрадовала нас чешће и главним добитком, који су дотичним клијентима непо[illegible] средно од нас исплаћени.

Као што се види, код оваког солидног основа и осн[illegible] ваном подузећу, може се са поуздапошћу рачунати на опш[illegible] многобројно учествовање, с тога молимо, да нам се поруч[illegible] бине што скорије а најдаље до **3 (15) Маја** о. г. пошљ[illegible] како би све наручбине што пре извршити могли.

Kaufmann & Simon,

БАНКАРСКИ И МЕЊАЧКИ ЗАВОД У ХАМБУРГУ

Куповина и продаја сваковрсних државних облигација железничких удеоница и државних лозова.

П. Г. Захваљујемо овим на до сада поклоњеном поверењу позивајући их да поново учествују при новом вучењу, и ми ћемо вазда настојати да брзом и тачном послугом постигнемо потпуно задовољство наших клијената.

5—18 **Горњи.**

Одговорни уредник П. Јовановић. Власник штампарија „Народнога Гласника." Штампарија „Народнога Гласника."